

“Nog niet zo lang geleden beschouwden we natuur als een wetgevende hobbel. Dat is nu anders. Ook beseft de bouwsector inmiddels dat de tijd van weilandjes volrollen met woningen voorbij is.” Diederik van Hoogstraten, bij Ballast Nedam verantwoordelijk voor de duurzaamheidsagenda, draagt nu als visie uit dat bij gebiedsontwikkeling projecten meer als systemen moeten worden benaderd. “En het is aan natuurbeschermingsorganisaties om hun kennis in te brengen.”

— Wim van Wijk (journalist)

Diederik van Hoogstraten

“Bouwsector benadert natuur niet langer puur commercieel”

> “ONZE TRADITIONELE HOUDING ten opzichte van natuur was dat we die als een lastpost zagen, een obstakel waar we omheen moesten. Help! Een zeggekorfslak of een korenwolf. Maar zelfs een kapvergunning die alleen toestaat dat je in een bepaalde periode mag kappen, zat ons soms in de weg. Was je even te laat, kon je een jaar wachten.” Deze houding leidde volgens Van Hoogstraten tot minimalisme. “Waar kom ik nog mee weg en verder geen gezeur. Dat was de houding.”

Al even traditioneel is de commerciële benadering van de natuur. “In de bouwsector denken we al gauw aan mooi wonen in het groen, of rustieke huizen aan het water. Bewezen is dat dergelijk projecten een commerciële waarde vertegenwoordigen, waar ook wij graag aan meedoen. Maar met begrippen als ‘robuuste verbinding’ of ‘biodiversiteit’ hoefde je tot voor kort niet bij ons aan te komen.”

Verandering

Eind januari stak Van Hoogstraten een verhaal af, waaruit blijkt dat zich een verandering in die benadering aftekent. Hij deed dat op uitnodiging van het Planbureau van de Leefomgeving op de dag dat de Natuurverkenning 2010-2040 werd gepresenteerd. “De sector onderzoekt nieuwe vormen van plannen, nieuwe samenwerkingsvormen met nieuwe partners en we onderzoeken nieuwe financieringsvormen”, zei hij daar.

Aan dat rijtje voegde hij een nieuwe relatie tot de natuur toe. “Als wij nadenken over onze

toekomst zoeken wij samenhang met onze omgeving. Alleen geld verdienen is niet langer voldoende voor een bestaansrecht van de onderneming op de lange termijn. Wij willen niet alleen een bijdrage leveren aan de samenleving, we zullen wel moeten! Steeds meer stakeholders verwachten dit van ons: opdrachtgevers, aandeelhouders, financiers en niet te vergeten ons personeel. Vooral de nieuwe generatie is kritisch. Die denkt na over de natuur.”

Uitwerking bouw op de natuur

Van Hoogstraten is zich bewust van de impact van de bouwsector op de natuur.

“Beton, asfalt, staal, cement en transport zijn de grote CO₂-producenten. Daarnaast zijn we een grootgebruiker van grondstoffen die we maar één keer uit de grond kunnen halen. En tot slot laten we ook nog eens een enorme hoeveelheid afval achter. Allemaal allang bekend, maar het heeft lang geduurd voordat het tot de bedrijven is doorgedrongen. We lopen als sector niet voorop, maar we maken nu grote stappen.”

Als voorbeeld noemt hij wat Ballast Nedam zelf doet. “We meten onze CO₂-footprint, we nemen in ons jaarverslag een duurzaamheidsverslag op en laten dit door een accountant verifiëren, we stimuleren beperking van autogebruik, we compenseren de fiscale bijtelling voor auto’s die wij groen vinden en we ondersteunen financieel het aanbrenge van zonnepanelen voor onze medewerkers.”

De opsomming is zelfs nog langer. “We nemen ook deel aan diverse initiatieven die zich richten op verduurzaming van de betonketen en die aandacht schenken aan biodiversiteit en nieuwe logistieke concepten. Tot slot onderzoeken we de mogelijkheden van biomimicry, oftewel we kijken wat we van de natuur kunnen leren. Eigenlijk komt dit alles erop neer dat we inzetten op commerciële innovaties die duurzaam zijn.”

Zelf vindt hij het mooiste voorbeeld de IQ-woning die Ballast Nedam heeft ontwikkeld. “Dat is een fabrieksmatige woning die in een dag op locatie wordt neergezet. Commercieel is dit een fantastisch product, dat bovendien veel minder transportbewegingen vergt en dus onze CO₂-uitstoot beperkt.”

Gebiedsontwikkelingen

Tot zover het algehele beleid, nu toegespitst op gebiedsontwikkeling. “Zoals gezegd vind ik dat we projecten meer als systemen moeten gaan benaderen. Daar zijn we als sector wel mee in de weer, maar de integraliteit is vaak nog beperkt. Er zijn al wel meerdere functies bij betrokken, maar we benaderen projecten nog te weinig vanuit het hele systeem. Energie, welzijn, recreatie, economische belangen en ook natuur moeten er meer bij worden betrokken.

Zeker bij ingrepen die een uitwerking voor de lange termijn hebben en waar dus ook langetermijn-commitment bij komt kijken.”

Om dit verhaal te illustreren haalt hij twee voorbeelden aan die allebei in Limburg spelen: de bouw van de tunnel in de A2 bij Maastricht en de grindwinning in de Grensmaas bij Linne. “De opdracht voor de tunnel was simpel: het beton moest grijs zijn, het asfalt zwart. Maar er waren ook wensen, zoals het maken van een verbinding tussen de stadsdelen die tot nu toe altijd gescheiden zijn door de bovengrondse A2. Wij hebben nu een kwalitatieve oplossing geboden die eruit bestaat dat het tunneldak een twee kilometer lange groenstrook wordt, hier en daar onderbroken door verbindingswegen tussen de twee stadsdelen.”

Iets ten zuiden van Roermond maakt de Maas zijn grootste meander. In deze Lus van Linne gaat Ballast Nedam de komende jaren grind winnen. Van Hoogstraten: “Maar wel op zo’n manier dat er straks ruim 200 hectare dynamische en soortenrijke riviernatuur achterblijft, terwijl tegelijkertijd Midden-Limburg minder van hoge waterstanden te vrezen heeft. Dat plan hebben wij met Stichting het Limburgs Landschap, de gemeente Roermond, de provincie Limburg en Rijkswaterstaat opgesteld.”

Kwalitatieve aspecten

Wat uit deze voorbeelden naar voren komt, is volgens Hoogstraten dat de partners van Ballast Nedam – en daar rekent hij de natuurbeschermers uitdrukkelijk ook onder – de bouwsector niet als ‘tegenstander’ moeten zien. “Integendeel: als iedereen de kennis waarover zij beschikken, inbrengt, kunnen wij als initiatiefnemer voor gebiedsontwikkelingsprojecten een ontwerp maken dat met al die zaken rekening houdt. En zo met een plan komen dat kwalitatief hoogstaand is.” Dit sluit mooi aan op de trend die zich volgens hem de afgelopen jaren aftekent. “In offerteaanvragen wordt steeds meer belang gehecht aan kwalitatieve zaken. Inschrijvers wordt gevraagd hoe duurzaam zij te werk denken te gaan, hoe zij samenwerking met omgevingspartijen zien, dat soort dingen.”

Hoogstraten begrijpt dat zeker onder natuurbeschermers het vertrouwen in de bouwwereld niet ingebakken zit. Maar hij kan ze geruststellen: “Dat de markt in staat is om met oplossingen voor verbeteringen te komen die werkelijk ten goede komen aan de natuur, zelfs bijdragen aan de biodiversiteit, kan ik garanderen. Daarvoor zijn onze belangen bij dergelijke projecten te groot.” <

redactie@vakbladnbl.nl